

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ В ОСВІТНІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ

Тетяна Пащенко,

кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник лабораторії науково-методичного супроводу підготовки фахівців у коледжах і технікумах Інституту професійної освіти НАПН України, Київ, України
<http://orcid.org/0000-0002-7629-7870>

Анотація. Якість навчання здобувачів освіти залежить від якості викладання та професіоналізму педагога. Необхідною складовою професіоналізму педагога є професійна компетентність. Розглядаючи процес удосконалення професіоналізму педагогічних працівників не можна залишити без уваги процеси підвищення кваліфікації педагогів у рамках самих професійних освітніх організацій. Педагогічна наука та практика розглядають підвищення кваліфікації всередині освітньої організації як дуже важливий момент у системі безперервної професійної освіти. Метою роботи з удосконалення професійної компетентності педагога в освітній організації є вирішення завдання безперервного, поступального, всебічного розвитку педагога, надання йому різноманітних, мобільних форм та змісту розвитку з урахуванням особистих запитів, досвіду, творчих можливостей, стажу, вміння використовувати передовий педагогічний досвід враховуючи індивідуальні особливості кожного.

Ключові слова: професійна компетентність, педагогічні працівники, фахова передвища освіта, розвиток, мережева взаємодія.

IMPROVEMENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF LECTURERS IN EDUCATIONAL ORGANIZATION

Tatiana Pashchenko,

Candidate of Pedagogical Sciences, Senior Researcher laboratories of scientific and methodological support of training specialists in colleges and technical schools, Institute of Professional Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. A quality of education for students depends on the quality of teaching and the professionalism of the lecturer. A professional competence is necessary component of the professionalism of the lecturer. Considering the process of improving the professionalism of lecturers, it is impossible to ignore the processes of advanced training of lecturers within the framework of professional educational organizations themselves. Pedagogical science and practice consider professional development inside the educational organization as a very important point in the system of continuous professional education. The purpose of work to improve the professional competence of the lecturer in the educational organization is to solve the problem of continuous, progressive, comprehensive development of the lecturer. the lecturer is providing with various, mobile forms and content of development, taking into account personal needs, experience, creative opportunities, experience, the ability to use advanced pedagogical experience taking into account the individual characteristics of each.

Keywords: professional competence, teaching staff, professional pre-higher education, development, networking.

Темпи економічного зростання держави та якість життя безпосередньо залежать від підготовки висококваліфікованих робітників та фахівців середньої ланки. Дефіцит кадрів та рівень їх компетенцій загрожує стати найближчими роками основною проблемою економіки. Тому важливим механізмом, що лежить в основі модернізації, є мережива взаємодія, взаємна зацікавленість державних органів, підприємств та професійних освітніх організацій у створенні ефективної системи підготовки фахівців середньої ланки та розвиток науково-виробничого потенціалу економіки. «Сучасний освітній процес у закладах фахової передвищої освіти реформується за ідеями компетентнісної концепції, яка спрямовує педагогічну взаємодію на підготовку кваліфікованого фахівця, конкурентоспроможного на ринку праці, здатного творчо виконувати виробничі завдання, бути соціально та професійно мобільним, спроможним до постійного професійного самовдосконалення» (Лузан та ін., 2021, с.12).

За результатами міжнародних досліджень (PISA, TIMSS, PIRLS) встановлено, що якість навчання здобувачів освіти залежить від якості викладання та професіоналізму педагога. Необхідною складовою професіоналізму педагога є професійна компетентність. Формування та розвиток професійної компетентності педагога – зміст роботи вітчизняних (А. Гриценко, І. Зязюн, В. Ковальчук, О. Красницька, П. Лузан, О. Отич, В. Паламарчук, В. Семиченко, С. Сисоєва, Н. Теличко та ін.) і зарубіжних науковців (G.K. Britell, M.R. Jueger, W.E. Blank та ін.). У роботах дослідників висвітлено різні аспекти формування професійної компетентності педагогічних працівників, умови розвитку готовності викладача до професійно-особистісного самовдосконалення. Разом із цим, проведений аналіз розробленості цієї проблеми, показав, що наукових робіт з удосконалення професійної компетентності педагогів, які працюють у професійних освітніх організаціях явно недостатньо. Наприклад, можна констатувати той факт, що у педагогічній науці не достатньо досліджено закономірності становлення професійної компетентності викладачів професійних освітніх організацій, які не мають базової педагогічної освіти, слабо вивчені питання виявлення та залучення внутрішніх ресурсів освітніх організацій для вдосконалення професійної компетентності педагогів тощо. Водночас більшість професійних освітніх організацій – це організації, що мають усі необхідні ресурси (матеріальні, інтелектуальні, інформаційні) для розвитку та вдосконалення професійної компетентності педагогічних працівників.

У сучасних умовах одним із важливих надбань професійної освітньої організації є людські ресурси, тобто, насамперед, педагоги, їх досвід, знання, навички та вміння, висока кваліфікація та прагнення до реалізації поставлених цілей, система їх ціннісних орієнтацій. Ці ресурси є нематеріальний капітал, виражений у вміннях, інформації, знаннях, технологічному та духовному потенціалі педагогів, у рівні та якості їх освіти. Розглядаючи процес удосконалення професіоналізму педагогічних працівників та підвищення їх кваліфікації не можна залишити без уваги процеси, пов'язані з організацією та підвищення кваліфікації педагогів у рамках самих професійних освітніх організацій.

Педагогічна наука та практика розглядають підвищення кваліфікації всередині освітньої організації як дуже важливий момент у системі безперервної професійної освіти. Вдосконалення професійної компетентності педагогічних працівників можливе лише за умови безперервного підвищення рівня професіоналізму педагогів усередині освітньої організації із залученням її внутрішніх ресурсів.

Метою роботи з удосконалення професійної компетентності педагога в освітній організації є вирішення завдання безперервного, поступального, всебічного розвитку педагога, надання йому різноманітних, мобільних форм та змісту з урахуванням особистих запитів, досвіду, творчих можливостей, стажу, вміння використовувати передовий педагогічний досвід враховуючи індивідуальні особливості кожного.

Ефективною формою вдосконалення професійного рівня педагогів вважається вивчення, узагальнення та поширення педагогічного досвіду через школи педагогічної майстерності, проведення відкритих занять, майстер-класів, виступи на конференціях тощо. До форм удосконалення професіоналізму педагогів належать професійні об'єднання педагогів – цілеспрямовано створена група психологів, педагогів, членів адміністрації, роботодавців, яка вирішує завдання освітньої організації та самих членів об'єднання.

Офіційні професійні об'єднання – «традиційні методичні об'єднання, які можна вважати професійними спільнотами з розвиненими вертикальними зв'язками: голову методичного об'єднання призначає адміністрація закладу освіти; тематику засідань складає голова методичного об'єднання; голова методичного об'єднання звітує перед педагогічною радою про роботу» (Vangrieken, 2015).

Існують різні об'єднання: предметні методичні об'єднання, школа професійної майстерності, педагогічна студія, школа передового досвіду, педагогічна майстерня, гуртки якості, творчі мікрогрупи, майстер-клас, тимчасові творчі колективи, школа дослідника, тимчасові науково-дослідні колективи, кафедри, лабораторії, авторська експертна рада, педагогічні клуби, електронні конференції, центри педагогічного винахідництва тощо. Дослідження доводять, що «осмислена участь у професійній спільноті має більший вплив на результативність професійного зростання, ніж зовнішнє середовище і стимули керівництва» (Kwakman, 2003).

Методична робота розглядається педагогічною наукою та практикою як найважливіша ланка у системі безперервної освіти педагогів. Викладачам має допомагати насамперед внутрішня методична служба освітньої організації. Методична служба за рахунок гнучкості та оперативності її механізмів здатна швидко та якісно реагувати на професійні запити та індивідуальні можливості її викладачів. Вона продуктивніша у плані узгодження освітніх потреб окремих педагогів із потребами всього колективу та інтеграції науки й практики.

Мета роботи з удосконалення професійної компетентності педагогічних працівників полягає у забезпеченні умов для досягнення вищого ступеня професіоналізму діяльності та особистості, освоєння нових загальнотеоретичних та спеціально-технологічних знань, розширення спектру умінь та навичок. Для вдосконалення професійної компетентності педагогів використовуються усі наявні ресурси освітньої організації: матеріально-технічна база, ресурсні центри, інформаційні ресурси та освітній потенціал інноваційних освітніх організацій.

Список посилань

Лузан, П. Г., Каленський, А. А., Пащенко, Т. М., Мося, І. А. & Ямковий, О. Ю. (2021). *Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти: методичний посібник*. Полісся.

Vangrieken, K., Dochy, F., Raes, E., & Kyndt, E. (2015). Teacher collaboration: A systematic review. *Educational Research Review*, 15, 17-40. doi:10.1016/j.edurev.2015.04.002.

Kwakman, K. (2003). Factors affecting teachers' participation in professional learning activities. *Teaching and Teacher Education*, 19, 149-170. doi:10.1016/S0742-051X(02)00101-4.